

– Er politisk viljin at hjálpa serligum samfelagsbólka, so stendur tað teimum ivaleyst frutt fyrri at skipa reglur innan sosial- og skattapolitiska økið, sigur Jørn Astrup Hansen.

Jørn Astrup Hansen, bankastjóri:

Ein misskiljing at bankin hevur alla skylduna

– Bankin var drívmeigin aftanfyrri saneringsavtálurnar í 1994 Og 95, og vit hava áhaldandi roynt at fáa rimiligar avtalur við sethúsaeigarar, sum mistu húsini. Hóast hetta, so hava kortini ikki allir sethúsaeigarar verið áhugaðir at gera skilagóðar avtalur, sigur bankastjórin, í viðmerking til fyrispurningin hjá Jenis av Rana í sethúsasurninginum

DAGNY JOENSEN

Jørn Astrup Hansen, bankastjóri, heldur ikki at spurningurin um at hjálpa sethúsaeigararum, ið mistu húsini orsakað av kreppuni, er so einfaldur, sum Jenis av Rana vil gera hann til. Hann heldur umframt tað, at trupulleikin er minni enn tingmaðurin heldur.

Síðan 1990 hevur Føroya Banki og Sjóvinnubankin avskrivað góðar fyra mia. krónur - her er talan um endaliga avskrivningar - og ikki avsetingar ella burturleggingar.

– Størstu tapini vóru í vinnulívinum, men munandi avskrivningar komu eisini lønmóttakarum og sethúsaeigararum til góðar, sigur bankastjórin.

Ber ikki til við lóg leggja seg út í málið

– Er tað ov nógv at krevja endurgjald fyrri miss, sum fólk ikki høvdu ávirkan á í kreppuárunum?

– Tað kann ikki vera rætt, um politikarar við lóg ella á annan hátt krevja, at just Føroya Banki skal fremja avskrivningar eftir einum ávísam leisti, sigur Astrup Hansen.

– Hvat fara kappingarneytar okkara at siga, um bankin eftir áheitan frá landsstýrinum fer at føra ein lagaligari avskrivningarpolitik, sigur Jørn Astrup Hansen og leggur aftrat, at hinir peningastovnar síðan kundu biðið um at fáa tilfórðan kapital, so teir eisini fingi møguleikar at fremja eins stórar avskrivningar.

Húsálansgrunnurin

Bankastjórin skilir heldur ikki, hví fyrispurningurin hjá Jenis av Rana bert fevnir um Føroya Banka:

– Húsálansgrunnurin útvegaði eisini í sama tíðarskeiði stórar lánuupphæddir móti 3. veðhaldi, sum oftast eingin trygd var fyrri.

Bankastjórin heldur umframt tað, at tað er ein mis-

skiljing, at serliga Føroya Banki hevur koyrt fólk út á gøtuna. Hóast bankin útvegaði lán móti vánaligastu trygdini, so fóru bert ein fjórðingur av samlaðu sethúsum á tvang.

Ikki allir sethúsaeigarar vildu gera avtalur

– Er ikki munur á umstøðunum hjá sethúsaeigarum, sum mistu húsini?

– Hóast Føroya Banki var drívmeigin í saneringsavtalunum, ið vóru gjørdar í 1994 Og 95, hava vit kortini roynt at geva sethúsaeigarum rimiligar avtalur, men ikki allir eigarar hava verið sinnaðir at gera ein skilagóða avtalur við okkum.

– Harnæst hevði tað fingið avleiðingar, sum illa fæst yvirliit yvir, um löggeving varð gjørd viðvíkjandi avskrivningargreklunum hjá peningastovnunum.

Politiska valdið hevur aðrar møguleikar

– Er politisk viljin til stað-

ar at hjálpa serligum samfelagsbólka, so stendur tað ivaleyst politikararum frutt fyrri, at skipa reglur innan skatta- og sosialpolitiska økið, heldur bankastjórin.

Hann leggur dent á, at tey lán, sum sethúsaeigarar tóku í 80árunum eins og í dag, er persónlig ábyrgd. Tað, at húsavirðið hækkar ella lækkar er uttan týðning fyrri tann, sum skal svara sínar skyldur.

Heldur ikki er tað bankin ella kreditorar, sum áseta virðið á sethúsum, men marknaðurin, alt eftir útbøði og eftirspurning av sethúsum.

– Tá bankin ger virðið upp av útiðstandandi skuld, so verður sjálvandi hugt eftir virðinum í pantinum. Alt eftir húsamarknaðinum kunnu vit velja at økja ella minka um virðið, men hetta er innanhýsis skipan, sum ongan týðning hevur fyrri sethúsaeigarar og lántakarar, sigur Jørn Astrup Hansen.

Nógv mistu sethúsini í kreppuni

Umleið 500 -1000 sethús komu í klemmu í kreppuni. Tað merkir, at fólk, sum mistu sethús, frameftir í árávís gjalda skuld í húsum, sum tey ikki eiga. Tað ger eisini, at nógv ikki hava ein møguleika at fóta sær aftur.

– Er tað barnsligt at halda, at bankin ella myndugleikarnir hava skyldu veita hesum sethúsaeigararum endurgjald fyrri tort og sviðu?

Tað eru tey sum halda, at sethúsaeigarar í 80 árunum ofta settu seg fyrri alt ov stór lán í tí tíðini, tá peningur varð blakaður eftir teimum í bankunum, og at tey tí sjálvi hava skylduna av, at tey fóru á húsagang.

Ivaleyst eru tey eisini til, sum gjørdur sær dælt av tíðini ið ráddi, men tað eru veruliga fleiri hundrad familjur, sum vegna arbeiðsloysi og torførar umstøður fyrri familjuna annars, vóru fyrri missi, sum tey als onga ávirkan høvdu á.

Í Føroya Banka fingi einstaklingar avtalur, sum góvu teimum

møguleika at varðveita sethúsini, men tað vóru avgjørt ikki øll, ið høvdu vilja at halda fram, sum fingi slíkar avtalur.

Tá Fossbankin fór á húsagang royndu nógvir sethúsaeigarar at snúgva sær undan ábyrgd, við eitt nú at gevast at gjalda lán og avdráttir.

Sum kunnugt sleppur eingin snikkaleysur undan ikki at halda sínar skyldur mótvægis peningastovnum, men viðvíkjandi Fossbankanum var øðrvísi. Har kundu fólk keypa lán síni fyrri bligan pening, og soleiðis hóra víðari.

Munurin á Fossbankanum og hinum peningastovnunum var eisini, at Fossbankin var farin á húsagang, og uppgærd skuldi gerast við lántakararnar. Hinir stovnarir skuldu taka hædd fyrri at virka frameftir, og høvdu tí eingi slík tilboð at bjóða sínum viðskiftafólki.

